

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Drammen, 7. mai 2018

Hørings svar fra Buskerud idrettskrets vedrørende desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene

Fra Buskerud til Viken

Vi i Buskerud idrettskrets opplever det som viktig å være på banen når oppgavene skal fordeles i forbindelse med den nye regionsreformen hvor Buskerud blir en del av Viken. Det sies at det norske samfunnet hviler på tre bein: det offentlige, det private og det frivillige. Når Viken formelt er etablert vil regionen ha nær 1,2 millioner innbyggere og idretten vil være den største frivillige aktøren. Vi er i denne sammenheng opptatt av to temaer som er viet oppmerksomhet i ekspertutvalgets rapport – idrettsanlegg og folkehelse.

I den politiske grunnmuren for sittende regjering, Jeløya-plattformen, sies det at et godt samfunn bygges nedenfra. Ekspertutvalget sier på sin side at en av de to hovedutfordringene regionsreformen skal besvare er at det *de siste årene skjedd en betydelig vekst og oppdeling i den statlige forvaltningen* og at *dette har gitt en sektorisert forvaltning med lavere grad av samordning enn ønskelig*.

Dette hørings svaret er skrevet på bakgrunn av 15 års erfaring med folkehelseprosjekter og offentlig frivillig samarbeid. Målet har vært å styrke samarbeidet mellom skoler og idrettslag for å skape en mer fysisk aktiv befolkning og et sterkere samhold i lokalsamfunnene. Vi har med andre ord arbeidet med å bygge samfunnet nedenfra og har kjent på flere av de utfordringene som følger sterk sektortenkning i det offentlige. De siste par årene har vi imidlertid opplevd noen gjennombrudd som vi tror kan bli verdifulle i det nye storfylket.

Folkehelse

Rapporten er tydelig på at dette er saksfelt hvor den nye fylkeskommunen bør få et utvidet ansvar og fremhever fylkeskommunens rolle som regional samfunnsutvikler. Man er tydelige på viktigheten av at folkehelsearbeid må sees i et sektorovergrepende perspektiv, men vi savner et større fokus på å innlemme frivilligheten i disse strategiene.

Man er klare på at store sosiale og geografiske variasjoner i levekår og helseatferd nødvendiggjør større handlefrihet for fylkeskommunene slik at man kan videreutvikle folkehelsen basert på lokale og regionale behov. Helt konkret foreslår utvalget at ansvaret for tilskuddsordninger som i dag forvaltes av Helsedirektoratet og fylkesmannen med relevans for folkehelsearbeidet lokalt og regionalt overføres til fylkeskommunene.

Det gjelder også det nyetablerte programmet for folkehelsearbeid i kommunene.

I sitt høringssvar skriver Buskerud fylkeskommune at: *Forutsetningen for å lykkes med slike ordninger er at statlige aktører, kommunesektoren og frivilligheten samarbeider og samordner sine ulike satsinger. Fylkeskommunene har god forutsetning for å mobilisere til slikt samarbeid.*

Her vil vi gjerne understreke at vi har jobbet tett sammen med fylkeskommunen for å utvikle slike felles satsninger og at vi ønsker å forbli en regional samarbeidspartner som sikrer at det lokale folkehelsearbeidet foregår i samspill med den lokale frivilligheten. Vi kommer tilbake til disse satsningene i avslutningen av høringssvaret.

Idrettsanlegg

Investeringer i nye idrettsanlegg er et vesentlig verktøy for å bygge den nasjonale folkehelsen og fylkeskommunen fyller en viktig rolle i dette arbeidet. Fylkeskommunene har i dag ansvar for å vurdere og prioritere søknadene til idrettsanlegg i kommunene og utvalget mener ikke det er noen grunn til å endre nåværende ansvarsfordeling. De stiller imidlertid spørsmål ved behovet for at KUD årlig skal fastsette de fylkesvise rammene til idrettsanleggene til kommunene – på bakgrunn av godkjent søknadssum, antall og anleggsdekning. I stedet foreslår man en modell der tippemidlene til idrettsanlegg i kommunene fordeles direkte til fylkeskommunene uten forutgående behandling i departementet. Dette synes fornuftig fordi det vil forenkle forvaltningen av midlene. Kriteriene for fordeling mellom fylkeskommunene bør endres, slik at folketall og befolkningssammensetningen tillegges høyere vekt. I likhet med Buskerud fylkeskommune støtter vi utvalgets anbefaling om at kriteriene for fordeling av midler til «Idrettsanlegg i kommunene» bør vurderes på nytt samtidig som det må tydeliggjøres hva en direkte fordeling til fylkeskommunene, uten forutgående behandling i departementet, konkret vil innebære.

Selv om fylkeskommunen skulle få en mer betydningsfull rolle på dette området vil man være prisgitt de anleggsinitiativene som kommer fra idrettslag. Mange av disse fordrer igjen at idrettsrådene, som kommunenes idrettspolitiske medspiller, besitter den rette kompetansen. Slik ekspertutvalget poengterer at mange av de små kommunene trenger støtte fra kompetansemiljøer i fylkeskommunen, ser vi et lignende behov i idretten på anleggfeltet. En mulig løsning kan være å bygge regionale idrettsråd, med anleggskompetanse som et kjerneområde. Hvorvidt disse skal råde over administrative ressurser, låne slike fra idrettskretsen eller forbli frivillige får fremtiden vise, men en slik region-, sone-, eller satelittmodell kan være noe av løsningen når også idretten samles i større regioner. Med anlegg som et av NIFs prioriterte innsatsområder forventer vi at dette er noe man vil se på i forbindelse med både regionalisering og moderniseringen av norsk idrett.

Aktive lokalsamfunn som hjørnesteiner i det nye storfylket

Vi deltok nylig på en konferanse i regi av Frivillighet Norges der *samskaping* var det store temaet. Det linkes igjen til *smarte kommuner, kommune 3.0* og *ressursmobilisering*. Det offentlige iver etter å samskape med sine innbyggere har resultert i både håndbøker og FoU-prosjekter. Vi hadde ikke tilgang på noen av disse når vi spurte idrettslag i vår region om de var interesserte i å ta et utvidet samfunnsansvar i sitt lokalsamfunn – nærmere bestemt å hjelpe de lokale skolene med å få kvalitet på den vedtatte satsningen på daglig fysisk aktivitet. Tre år seinere er disse allikevel vitale, bærekraftige og høster bred politisk støtte. Skolen er tilført kompetanse og entusiasme. Idretten har fått ansattressurser som har generert en sterkere frivillighet, et styrket omdømme og en ungdommelig påvirkning til nytenkning. Disse samarbeidene var avgjørende for at Drammen i 2016 ble første kommune til å motta prisen som årets Frivillighetskommune fra Frivillighet Norge.

Dette avsluttende avsnittet kan fort bli satt på kontoen for irrelevant selvskrut, men vi håper og tror at det rommer noe mer. Etter mer enn 15 år med denne typen folkehelsearbeid, preget av sektorbaserte motsetninger, har vi endelig kommet dit hvor vi opplever at det offentlige instrumentelle tankegang og behovsstyrte strategier er forent med idrettslag og andre frivillige aktørers handlekraft. Gjennombruddet kom på en båtkonferanse for skoler og idrettslag høsten 2014 med den forpliktende tittelen «I samme båt». Der landet vi allerede første kveld den forløsende fellesnevneren – det målet både skolen og idrettslaget kunne stille seg bak: barn og unges trygge og aktive oppvekst.

Det er også det vi har å tilby Viken og det vi håper å få bidra med. Når Akershus, Østfold og Buskerud nå forsvinner så består allikevel Lillestrøm, Rakkestad og Mjøndalen. Det er der folk har identiteten sin. Det er disse lokalsamfunnene de lever i og det er her de finner mening, tilhørighet og engasjement. Derfor minner vi om viktigheten av at fylkeskommunale folkehelsestrategier ikke bare griper på tvers av de ulike offentlige sektorene, men også involverer det private og det frivillige. På premisser som styrker oss. Så skal vi til gjengjeld minne oss selv om at idrettsanlegg ikke bare er myntet på de som løper fortest og hopper høyest blant oss, men at de også skal være den viktigste sosiale møteplassen i et aktivt lokalsamfunn, fortrinnsvis plassert ved siden av skolen og åpent for alle.

Slike aktive lokalsamfunn bygges nedenfra med god støtte ovenfra.